

УДК 504.06+338.26

Т. П. Козаченко

кандидат наук із державного управління,
докторант кафедри публічного управління та публічної служби
Національної академії державного управління при Президентові України

С. К. Хаджирадева

доктор наук із державного управління, професор,
завідувач кафедри публічного управління та публічної служби
Національної академії державного управління при Президентові України

СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА: КОНТЕНТ-АНАЛІЗ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ

Стаття присвячена питанню стратегічної екологічної оцінки в контексті об'єктивності визначення сутності її поняття. Проаналізовано українське законодавство, міжнародні правові акти. Розглянуто існуючі наукові погляди щодо тлумачення дефініції «стратегічна екологічна оцінка» та представлено авторський підхід до її формулювання.

Ключові слова: стратегічна екологічна оцінка, плани, програми, дефініція.

Постановка проблеми. Реалії сьогодення змушують визначити необхідність посилення стратегічного екологічного мислення в процесі складання планів і програм. Визначивши це як проблему, в багатьох країнах в даний час запроваджені офіційні вимоги щодо оцінки навколишнього середовища, спрямовані на покращення розгляду екологічного аспекту під час прийняття рішень. Рівень прийняття рішень, до якого застосовується СЕО, називається політикою, планами та програмами (ППП). Спочатку СЕО розглядалася в основному з точки зору застосування принципів проектної екологічної оцінки для PPP [18]. Однак згодом з'явилися різні тлумачення даного поняття.

Наразі в Україні прийнято Закон «Про стратегічну екологічну оцінку». Проте визначення поняття «стратегічна екологічна оцінка» вимагає більш чіткого та точного розуміння його сутності. Від цього, у свою чергу, залежатиме на який саме об'єкт спрямована СЕО, що сприятиме формуванню загального уявлення про можливості СЕО. Визначення прогалин у даному контексті та надання пропозицій щодо їх усунення й стало предметом нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню стратегічної еко-

логічної оцінки, в тому числі в контексті сутнісних характеристик, присвячено роботи таких науковців, як В. Карамушка, Г. Марушевський, В. Пінаєв, Т. Фишер, М. Тетлоу, М. Хануш, К. Вуд, М. Бекер, Дж. Картер, Д. Палехов, І. Шевченко, Л. Руденко, С. Лісовський, В. Садлер, О. Бина та ін. Однак питання сутнісної характеристики СЕО, зазначеної в українському законодавстві, залишається нерозкритим.

Мета статті – застосовуючи метод контент-аналізу, надати об'єктивну сутнісну характеристику дефініції «стратегічна екологічна оцінка» та уточнити об'єкт СЕО.

Виклад основного матеріалу. Стратегічна екологічна оцінка отримала міжнародне визнання як основний інструмент інтеграції екологічних пріоритетів у процесі стратегічного планування та прийняття стратегічних рішень. Сприяючи застосуванню принципів сталого розвитку, вона підтримує зусилля щодо переходу до «зеленої» економіки. СЕО слід проводити в процесі підготовки державних стратегічних документів з метою аналізу та обліку наслідків планованої діяльності на ранніх етапах процесу прийняття рішень, коли ще можливий вибір різних варіантів, а також забезпечення адекватних консультацій із зацікавленими органами та громадськістю. Як наслідок, СЕО сприяє підвищенню легітимності процесів плану-

вання і прийняття рішень, а також результатів цих процесів.

Термін «стратегічна оцінка навколишнього середовища» вперше було сформульовано наприкінці 80-х років у проміжному звіті Європейської комісії [27]. Проте концепція оцінки впливу державних планів та програм на навколишнє середовище формально була закріплена в Законі про національну екологічну політику США (NEPA) 1969 року. Даний закон вимагає екологічної оцінки запропонованих федеральних агентських заходів, які, можливо, становлять перші формальні рамки як для оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС), так і для CEO в світі [19].

Зміни у визначенні процесі CEO можна прослідкувати від моменту появи даного способу оцінки до теперішнього часу [20]. Крім того, виходячи з визначень, наведених в табл. 1, можна простежити еволюцію самого поняття CEO (навіть у працях одного вченого) від процесу оцінки політик та документів державного планування до інструменту стратегічного планування.

Основними міжнародними правовими документами в галузі CEO є: Директива 2001/42/ЄС «Про оцінку впливу деяких планів і програм на навколишнє середовище» (далі – Директива по CEO) та Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті (далі – Протокол по CEO).

Директива по CEO вступила в силу в 2001 році. Всі країни ЄС були зобов'язані транспонувати її, тобто інтегрувати її положення в національне законодавство, до липня 2004 року. Протокол по CEO був прийнятий в Києві (Україна) у 2003 році на надзвичайній нараді Сторін Конвенції Еспо в ході Конференції міністрів «Довкілля для Європи» та підписаний 36 державами і Європейським співтовариством. В Україні Протокол ратифіковано у 2015 році [11].

З моменту прийняття Директиви 2001/42 / ЄС (Директива про CEO), коли було введено поняття «стратегічна екологічна оцінка», члени Європейського Союзу ухвалили відповідні нормативно-правові акти. Даний процес розтягнувся на кілька років. Наприклад, Болгарія, Франція і Великобританія прийняли законодавчі документи по CEO в 2004 році, а Італія – лише в 2006 році. На тлі слабкого застосування практик CEO члени ЄС використовували роз'яснювальні документи (Керівництво по CEO / SEA Guidelines) для впровадження правильного підходу до CEO [25].

Директива по CEO, будучи прийнятою раніше, мала значний вплив на переговори по Протоколу. Проте між двома документами існують деякі відмінності, що стосуються географічної області охоплення (держави – члени ЄЕК ООН у разі Протоколу та члени ЄС у разі Директиви), а також урахування екологічних міркувань

Таблиця 1

**Еволюція поняття сутності стратегічної екологічної оцінки
(визначення науковців-існуючі наукові погляди)**

Автор / рік	Поняття	Сутнісна характеристика поняття
R.Thérivel, M.Partidário (1996) [26]	CEO	Систематичний і складний процес оцінки на найбільш ранній стадії екологічного ефекту планів, програм, політик (ППП) та їх альтернатив
B.Noble (2000) [21]	CEO	Це упереджувальна оцінка альтернатив або запропонованих PPP в контексті широкого розгляду цілей, об'єктів для вибору найкращих альтернатив для прийняття необхідних рішень
W.Sheate(2003) [24]	CEO	Інструмент підтримки прийняття рішень, створений для інтеграції соціальних і екологічних питань в PPP високого рівня, який об'єднує разом різні аспекти та проблеми, різні перспективи та надає можливі рішення в доступній формі особі, що приймає рішення
M. Partidário (2012) [22]	CEO	Стратегічний інструмент, покликаний створити контекст, який спрямований на сталий розвиток за допомогою інтеграції аспектів охорони навколишнього середовища та сталого розвитку в процес прийняття рішень, а також оцінити можливості стратегічного розвитку та наслідки прийнятих рішень

при розробці політики та законодавства (Директива вимагає застосування СЕО тільки до планів і програмами, тоді як Протокол передбачає застосування СЕО також до пропозицій щодо політики та законодавства).

Варто зазначити, що Україна підписала Протокол по СЕО до Конвенції Еспо ЄЕК ООН в 2003 році, на 5-й Загальноєвропейській конференції міністрів охорони навколишнього середовища «Довкілля для Європи» (м. Київ). Україною ратифіковано даний Протокол було в 2015 році, що підтверджує наміри імплементації його положень в національне законодавство.

Одночасно Україна робить активні кроки в напрямку європейської інтеграції, яка в даний час є основним принципом її внутрішньої і зовнішньої політики. Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом закріплено принципи та перспективи асоціації Україна-ЄС [12]. У рамках цього процесу прийнято План Заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, який, крім іншого, включає розділ «Навколишнє природне середовище» [4], найважливішим напрямком якого є гармонізація національного законодавства України до вимог європейського законодавства, в тому числі Директиви ЄС 2001/42 / ЕС про оцінку наслідків деяких планів і програм для навколишнього середовища.

Зміст Протоколу по СЕО та Директиви по СЕО в принципових положеннях збігається. Беручи до уваги цей факт, можна стверджувати, що процес гармонізації законодавства України до законодавства ЄС у частині впровадження СЕО дозволяє

одночасно вдосконалювати національне законодавство з урахуванням принципів Протоколу по СЕО, що є результатом імплементації положень Протоколу по СЕО.

Далі, в контексті нашого дослідження щодо надання об'єктивної характеристики сутності поняття «стратегічна екологічна оцінка», наведемо огляд міжнародних правових актів, законодавчих актів країн Східного партнерства та вітчизняного законодавства щодо СЕО, визначимо позитивні сторони, окреслимо прогалини та надамо авторське бачення сутності поняття СЕО.

Зміст Протоколу по СЕО та Директиви по СЕО в принципових положеннях збігається. Беручи до уваги цей факт, можна стверджувати, що процес гармонізації законодавства України до законодавства ЄС у частині впровадження СЕО дозволяє одночасно вдосконалювати національне законодавство з урахуванням принципів Протоколу по СЕО, що є результатом ратифікації Протоколу по СЕО.

Директива ЄС по СЕО і Протокол по СЕО визначають СЕО таким чином (табл. 2):

Як бачимо з табл. 2, сутнісні характеристики в основному співпадають із трактуванням СЕО в Директиві по СЕО, зокрема, це стосується об'єкту СЕО.

Отже, екологічна оцінка (ЕО) може здійснюватися на рівні окремих проектів і на рівні «стратегічних» документів (планів розвитку територій або галузей господарства, програм, політик, стратегій тощо). І буде називатися, відповідно, екологічною оцінкою впливу на довкілля (ОВД) та стратегічною екологічною оцінкою (СЕО) (див. рис. 1).

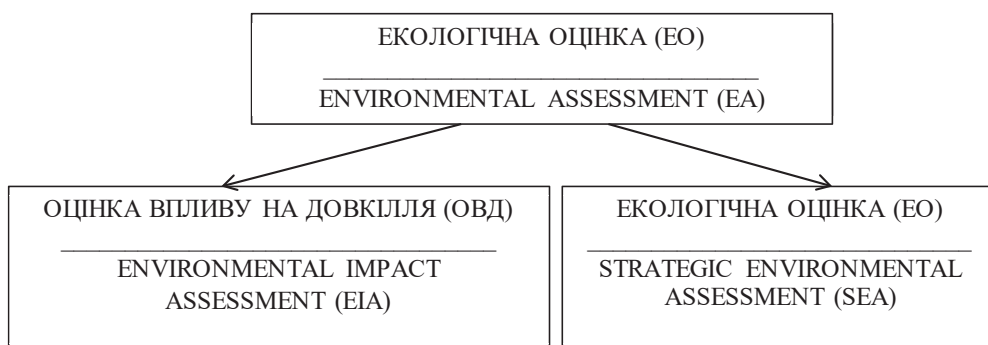

Рис. 1. Види екологічної оцінки

На нашу думку, Директива не повністю розриває сутність поняття CEO, але більш чітко, точне та конкретне визначення CEO наведено в Протоколі про CEO, про що також може свідчити й преамбула Директиви по CEO. Зокрема, там зазначається, що «було вирішено підготувати обов'язковий для виконання протокол про стратегічну екологічну оцінку, який би доповнював існуючі положення щодо оцінки впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті...» [10].

Щодо визначення об'єкту CEO, плани та програми, можемо констатувати, що в обох випадках надано його чітко та зрозуміле тлумачення, а сутнісне наповнення майже співпадає.

Крім міжнародних актів, вважаємо за потрібне звернутися до досвіду надання сутнісної характеристики «стратегічна екологічна оцінка» країн Східного партнерства, які обрали європейський вектор розвитку, а обов'язковість CEO закріплена на законодавчому рівні. Результати контент-аналізу сутності поняття CEO та об'єкту CEO (див. табл.3), що є невід'ємною частиною даного поняття, дозво-

ляють констатувати, що в порівнянні із законодавством Грузії та Білорусі в молдовському законодавстві визначено найбільш об'єктивне, чітке, зрозуміле та таке, що відповідає міжнародним вимогам, як саме тлумачення CEO, так і його об'єкт.

Згідно з Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (Додаток XXX) основні вимоги Директиви по CEO, зокрема це стосується і тлумачення CEO та його об'єкту, мали бути впроваджені в Україні через імплементацію даного європейського правового акту шляхом розроблення та прийняття закону України «Про Стратегічну екологічну оцінку».

В Україні з прийняттям Закону «Про стратегічну екологічну оцінку» (Закон про CEO) законодавчо закріплено сутність поняття «стратегічна екологічна оцінка».

Аналізуючи контекст сутнісної характеристики CEO, яка наведена в Законі про CEO, можна констатувати, що як поняття CEO, так і об'єкт CEO не повністю наближено до визначення в міжнародних правових актах. Зокрема, під стратегічною екологічною оцінкою розуміється процедура визначення, опису та оцінювання на-

Таблиця 2

**Контент-аналіз сутності поняття «стратегічна екологічна оцінка»
(визначення в міжнародних нормативно-правових актах)**

Назва документу	Стратегічна екологічна оцінка	
	Визначення сутності поняття	об'єкт
Директива по CEO [10]	Екологічна оцінка – підготовка екологічного доповіді, проведення консультацій, облік екологічної доповіді і результатів консультацій під час прийняття рішень і надання інформації про рішення відповідно до ст. 4-9 »(ст. 2. (b)).	плани та програми – плани та програми, включаючи співфінансовані Європейським Співтовариством, а також будь-які зміни до них: які підлягають підготовці та/ або затвердженню органом влади на національному, регіональному або місцевому рівнях, або які підготовлені органом влади для затвердження шляхом проходження законодавчої процедури в парламенті або уряді, та які вимагаються законодавчими, нормативними або адміністративними актами
Протокол по CEO [11]	Стратегічна екологічна оцінка – Оцінка ймовірних екологічних, у тому числі пов'язаних зі здоров'ям населення, наслідків, [яка] включає в себе визначення сфери охоплення екологічної доповіді і його підготовку, забезпечення участі громадськості і отримання її думки, а також облік у плані або програмі положень екологічної доповіді і результатів участі громадськості і висловленого нею думки» (ст. 2, п. 6).	Плани та програми – плани й програми та будь-які зміни до них, які: а) вимагаються законодавчими, регулятивними або адміністративними положеннями, б) підлягають підготовці й (або) прийняттю органом або готуються органом для прийняття відповідно до офіційної процедури парламентом або урядом

слідків виконання документів державного планування для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби – транскордонних консультацій), врахування в документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування

про затвердження документа державного планування та здійснюється в порядку, визначеному цим Законом. Об'єктом SEO є документи державного планування, а саме: стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування [15].

Щодо контексту спрямування стратегічної екологічної оцінки, тобто визначення об'єкту SEO (що саме підлягає SEO), варто

Таблиця 3

**Контент-аналіз сутності поняття «стратегічна екологічна оцінка»
(визначення в законодавчих актах країн Східного партнерства)**

Назва документу	Стратегічна екологічна оцінка	
	Визначення сутності поняття	об'єкт
Закон Республіки Молдова «про стратегічну екологічну оцінку» [23]	Стратегічна екологічна оцінка – оцінка ймовірних екологічних, у тому числі пов'язаних зі здоров'ям населення, наслідків, що включає в себе підготовку доповіді про стратегічну екологічну оцінку, проведення консультацій з органами публічної влади та громадськістю, зацікавленою наслідками реалізації плану або програми, а також проведення за необхідності транскордонних консультацій, облік висновків доповіді про стратегічну екологічну оцінку та результатів консультацій під час прийняття рішень.	плани і програми – плани і програми, включаючи стратегії, що містять плани дій по їх реалізації, які: 1) розроблено відповідно до законодавчих положень, що регламентують або адміністративних актів; 2) мають бути розроблені органом публічної влади та утвердження Урядом або за допомогою законодавчої процедури Парламентом; 3) мають бути розроблені та утвердження органом місцевого публічного управління другого рівня
Закон Республіки Білорусь «Про державну екологічну експертизу, стратегічну екологічну оцінку та оцінку впливу на навколишнє середовище» [2]	Стратегічна екологічна оцінка – визначення під час розробки проектів державних, регіональних і галузевих стратегій, програм (далі – програми), містобудівних проектів можливих впливів на навколишнє середовище (в тому числі транскордонних) і змін навколишнього середовища, які можуть наступити під час реалізації програм, містобудівних проектів з урахуванням внесення в них змін і (або) доповнень.	Не визначено як окреме поняття
Закон Грузії: Кодекс екологічної оцінки [16]	Стратегічна екологічна оцінка – процедура дослідження і загального прогнозування для навколишнього середовища і здоров'я людини шляхом реалізації стратегічного документа, передбаченого цим Кодексом. Етап включає огляд, підготовку звіту РГС, участь громадськості, консультації з уповноваженими адміністративними органами і з урахуванням рекомендацій і результатів оцінки, отриманих від них при затвердженні / затвердження стратегічного документа	стратегічний документ – підлеглий нормативний акт адміністративного органу, виданий на підставі законодавства Грузії, згідно з яким структура для майбутніх секторів викладена відповідно до глави III цього Кодексу, а також характеристики та / або обсяги діяльності, зазначеної в додатках I і II цього Кодексу

зазначити, що в порівнянні з українським трактуванням поняття СЕО ні в одній законодавчо затвердженій сутнісній характеристиці поняття ми не знаходимо «схеми», «містобудівна документація» тощо.

Під час прийняття рішення про те, що є план або програма, необхідний неупереджений підхід. Зокрема, слід розглядати офіційний документ, який не обмежується намірами, а встановлює курс для майбутніх дій та ступінь, до якого реалізація конкретного документа, ймовірно, матиме значні екологічні наслідки.

Тобто параметри планів можуть включати: документ, що описує намічений шлях проведення або реалізації схеми або політики; плани із землекористування та критерії розвитку; плани з управління відходами; плани з управління водними ресурсами; транспортні плани тощо. Відповідно, програма може являти собою та/або включати ряд проектів для даної території, наприклад, схему відновлення міської території, що складається з ряду розрізнених будівельних проектів.

Для усунення недоліків та обґрунтування власного бачення сутності поняття «стратегічна екологічна оцінка» наведемо детальний аналіз «планів і програм», які є об'єктом СЕО, зазначених у міжнародних документах (які Україна імплементувала та ратифікувала) на противагу вказаного в Законі України «документи державного планування».

Варто підкреслити, що у визначенні «документів державного планування» зазначено «містобудівну документацію» та «схеми», однак ні перше, ні друге не несе собою сутнісне наповнення поняття плану або програми. Містобудівна документація розробляється проектними організаціями та підпадає під дію Закону про оцінку впливу на довкілля.

Зокрема, згідно з трактуванням Закону «Про регулювання містобудівної діяльності» [14] план включає містобудівну документацію, яка представляє собою текстові та графічні матеріали, а містобудівна документація, у свою чергу, – схеми.

Отже, ідентифікуючи плани та програми в законодавстві України виділимо окремі види планів / програм, які можуть потенційно бути об'єктом СЕО:

- плани та програми національного рівня в різних сферах внутрішньої і зовнішньої політики (прийняті Урядом або Парламентом) – наприклад, програми економічного і соціального розвитку; національні програми, концепції і стратегії (Конституція, Закон про Кабінет Міністрів, Закон про Регламент Верховної Ради України) [1; 7; 13];

- цільові галузеві програми (в області промисловості, сільського господарства, туризму, атомної енергетики, телекомунікацій тощо. Природоресурсні Кодекси та спеціальні закони);

- плани та програми рівня адміністративно-територіальних одиниць (прийняті органами державного управління та місцевого самоврядування на основі відповідних законів) – містобудівні плани населених пунктів, що входять до складу відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також плани та програми благоустрою населених пунктів; програми соціально-економічного розвитку (Закон про місцеве самоврядування; Закон про основи містобудування, Закон про благоустрій населених пунктів; Про регулювання містобудівної діяльності) [8; 9; 3; 14].

- містобудівні плани населених пунктів поділяються на: генеральний план населеного пункту; детальний план території; план зонування території.

Крім того, законодавство також виділяє плани та/або програми регіонального розвитку: (розробляють органи по здійсненню політики регіонального розвитку) – Національна стратегія регіонального розвитку (затверджується Урядом), стратегії та програми регіонального розвитку (Закон про засади державної регіональної політики) [6]. Основні засади розроблення, затвердження та виконання державних цільових програм визначає Закон Про державні цільові програми [5].

Проведене нами дослідження щодо визначення сутності поняття СЕО, зокрема об'єкту СЕО, дозволяє констатувати, що найбільш повно та чітко воно визначено в Протоколі по СЕО. Серед положень законодавчих актів країн Східного партнерства можна визначити досвід Молдови.

Висновки і пропозиції. Отже, ґрунтуючись на результатах проведеного

контент-аналізу сутності поняття «стратегічна екологічна оцінка» та, зокрема, об'єкту CEO, можемо констатувати, що сутнісна характеристика поняття CEO, яка зазначена в Законі України про CEO дещо перевантажена та не відповідає міжнародним вимогам. Вважаємо найбільш прийнятним та таким, що відповідає міжнародним вимогам, наступне визначення CEO, а саме: «*стратегічна екологічна оцінка* – це оцінка ймовірних екологічних, у тому числі пов'язаних зі здоров'ям населення, наслідків, що включає в себе підготовку Звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення консультацій з органами публічної влади та громадськістю, зацікавленою наслідками реалізації плану або програми, а також проведення при необхідності транскордонних консультацій, урахування висновків Звіту про стратегічну екологічну оцінку та результатів консультацій при прийнятті рішень щодо плану та програми.

Зокрема, в даному контексті *плани та програми* – плани та програми, включаючи стратегії, що містять плани дій щодо їх реалізації, та зміни до них, які: 1) розроблено згідно з положеннями законодавчих, регламентуючих або адміністративних положень; 2) підлягають розробці та затвердженню органом державної влади; 3) підлягають розробці та/або затвердженню органом місцевого самоврядування.

Перспективи подальшого розвитку полягають у визначенні концептуальних засад формування системи стратегічної екологічної оцінки.

Список використаної літератури:

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
2. О государственной экологической экспертизе, стратегической экологической оценке и оценке воздействия на окружающую среду: Закон Республики Беларусь от 18 июля 2016 г. № 399-З. URL: http://kodeksy-by.com/zakon_rb_o_gosudarstvennoj_ekologicheskoy_ekspertize/download.htm.
3. Про благоустрій населених пунктів: Закон України № 2807-IV від 06.09.2005р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2807-15>.
4. Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Постанова Кабінету Міністрів України № 1106 від 25.10.2017 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-п/paran13#n10>.
5. Про державні цільові програми: Закон України № 1621-IV від 18.03.2004 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.
6. Про засади державної регіональної політики: Закон України № 156-VIII від 05.02.2015 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
7. Про Кабінет Міністрів України: Закон України № 794-VII від 27.02.2014 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.
8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України № 280/97-ВР від 21.05.1997 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
9. Про основи містобудування Верховна Рада України: Закон України № 2780-XII від 16.11.1992 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>.
10. Про оцінку впливу деяких планів і програм на навколишнє середовище: директива Європейського парламенту і Ради 2001/42/ЄС від 27 червня 2001 р. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex:32001L0042>.
11. Про ратифікацію Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті: закон України № 562-VIII від 01.07.2015 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/562-19>.
12. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом: Закон України № 1678-VII від 16.09.2014 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1678-18/paran2#n2>.
13. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України № 1861-VI від 10.02.2010 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>.
14. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України № 3038-VI від 17.02.2011 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>.
15. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 № 2354-VIII.

- URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>.
16. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი : საქართველოს კანონი 01/06/2017. № 890-III. URL: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3691981>.
 17. Dusik J., Fischer T. B. and Sadler B., with Steiner A and Bonvoisin N. Benefits of a Strategic Environmental Assessment, REC, UNDP. 2003. URL: <http://europeandcis.undp.org> (go to publications).
 18. Fischer T. and Seaton K. «Strategic environmental assessment: Effective planning instrument or lost concept?». Planning Practice and Research. 2002. Vol 17. № 1. Pp. 31–44.
 19. Jones C. et al. Strategic environmental assessment and land use planning, an international evaluation. London: Earthscan, 2005.
 20. Noble B. and Nwanekezie K. Conceptualizing strategic environmental assessment: Principles, approaches and research directions // Environ Impact Asses Rev. 2016. URL: <http://dx.doi.org/10.1016/j.>
 21. Noble B.F. Strategic environmental assessment: what is it and what makes it strategic? // Environ Assess Policy Manag. 2000. № 2(2). Pp. 203–224.
 22. Partidário M.R. Strategic Environmental Assessment Better Practice Guide: Methodological Guidance for Strategic Thinking in SEA // Portuguese Environment Agency and Redas Energeticas Nacionais. Lisbon. 2012. 76 p.
 23. Privind evaluarea strategică de mediu: LEGE Republica Moldova Nr. 11 din 02.03.2017. URL: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=369732&lang=1>.
 24. Sheate W.R., et al. Integrating the environment into strategic decision-making: conceptualizing policy SEA // Environmental Policy and Governance. 2003. Vol. 13. P. 1–18.
 25. Théritel R. Strategic Environmental Assessment in Action. London: Earthscan/James & James, 2004. 288 pp.
 26. Théritel R., Partidário M.R. The Practice of Strategic Environmental Assessment. London: Earthscan, 1996.
 27. Wood, C. M., and Djeddour, M., The environmental assessment of policies, plans and programmes // Interim report to the European Commission on Environmental Assessment of Policies, Plans and Programmes and Preparation of a Vade Mecum. Manchester: EIA Centre, University of Manchester, 1989. Vol. 1

Козаченко Т. П., Хаджирадева С. К. Стратегічна екологічна оцінка: контент-аналіз сутності поняття

Статья посвящена вопросу стратегической экологической оценки в контексте объективности определения сущности ее понятия. Проанализированы украинское законодательство, международные правовые акты. Рассмотрены существующие научные взгляды относительно толкования дефиниции «стратегическая экологическая оценка», и представлен авторский подход к ее формулировке.

Ключевые слова: стратегическая экологическая оценка, планы, программы, дефиниция.

Kozachenko T., Khadzhyradieva S. Strategic environmental assessment: content-analysis of the essence of the concept

The article is devoted to the issue of Strategic Environmental Assessment in the context of objectivity of defining the essence of its concept. Ukrainian legislation as well as international legal acts have been analyzed. Existing scientific views on the interpretation of the definition of «Strategic Environmental Assessment» are considered and an author's approach to its formulation is presented.

Key words: strategic environmental assessment, plans, programs, definition.